

Puebla 79

Manolo Pagola

Urte honen urtarrilaren 27tik otsailaren 13 arte Mexiko-ko Puebla-n CELAMek (Conferencia del Episcopado Latinoamericano) bere hirugarren konferentzia orokorra ospatu zuen. Bigarrena, orain hamar urte, 1968an, Medellin-en izan zen. Eta lehenengoa, 1955ean, Rio Janeiro-n. Iazko urrian egitekoa zen bilera nagusia; baino Paulo Vlaren eta Juan Paulo laren heriotzak atzera arazi zuen.

342 lagunek parte hartu zuten. Gehienak apezpiku ziren; 23 errepubliketako konferentzien 138 ordezkari. Gainerakoak, sekular, erlijiosoen delegatu, teologo, Erromatik zuzenean izendatutako 12 apezpiku, eta Aita Sainduaren ordezeko batzu ziren.

1. — Gertakizunaren garrantzia

Munduaren zilborra dela sinistuta (dotorezia apur batez nahi bada, «etnozentrismoa» esaten zaio gaur horri) eta erlijioaren uretatik aspaldi samar pasata dagoela uste duen europarrari, bost ajola zaio Ameriketako urrutian ehundaka pare bat apezpikuk eta gisako beste edonork esan dezaketena. Errealitatea besterik da, ordea. Medellin-ek eragin ikaragarria izan zuen. Eta beste horrenbeste espero da Puebla-tik. Hala ulertu du Aita Sainduak. Medellin-era Paulo VIa joan zen. Juan Paulo IIa, berriz, Puebla-ra. Eta hala uste du beste zenbait jendek

ere, bere botere ekonomiko-politikoa kolokan jar zezakeela somatzen zuenean. Oraintsu hil den Nelson Rockefeller-ek, Ipar Amerikako inbertsionista haundien ordezkariak honela zioen 1969an: «Hegoamerikako Elizak Medellin-en hartutako erabakiak betetzen baditu, gure interesek asko galduko dute». Ez du adierazten besterik Puebla aurretik latinoamerikako eskubiak «Sozialismoaren aldeko kristauen» eta «askapenaren teologoen» aurka egin zuten kanpainak.

Gure arteko prentsan ez du toki haundirik izan Puebla-k. Aita Saindua Mexiko aldetik ibili zen bitartean, beti bezala, alderdirik ikusgarri eta nabarmenenak eman zitzaizkigun. Baina Puebla-ri ez zitzaion erakarmenik eta biperminik aurkitu.

Aita Sainduaren ibilaldia beraren berri ematerakoan ere motz gelditu zen, Espainiako telebista, Frantziako, Alemaniako eta Italiakoaren aldean, *Le Monde* egunkariak emandako datuetan, behintzat. «Madre patria», «naciones hermanas», «hispanidad» eta horrelako mitoak ez dira nonbait aski arrazoi izan.

Garantziaren lekukotzat beste datu asko gogora daiteke. Hara bi: Munduko katoliko guztien ia erdia (%43) eta apezpiku guztietatik hirutik bat Latinoamerikan dago.

2. — Medellin-dik Puebla-ra

Medellin haize bolada indartsua izan zen Latinoamerikako Elizarentzat. Injustizia sozio-ekonomiko-politiko lotsagabeen salaketa ausarta eta kupidarik gabea egin zuen. Gizarte egoeraren larriak batetik, Kontzilio amaitu berriaren optimismoak bestetik, dinamismo bortitza eman zion Eliz ekintzari. Iniziatiba berriak, injustiziaren kontrako borrokara deitzen duen ebanjelioaren irakurketa, ebanjelizaketaren sakonketa, erreflexio teologikoaren berrikuntza bultzatu zituen Medellin-ek. Gazte eta arin abiatu zen Eliza. Baina Elizak nahi zuen fraskotasun berri hori asmo eta itxaropen besterik ez zen.

Zertan gelditu zen? Itsasoa eskukada batetan biltzeko arriskuz bada ere hau esan daiteke: Eliz barruti eta parrokia askotan, talde eta elkarte bizi eta kezkatia sortu dira, «Oinarrizko Eliz komunitateak» deritzanak batez ere; Fededun ugari borroka sozio-politikoan sartu da, fedea eta ekintza teoriarik eta praxiarik uztartuz; sekularrek esku hartze haundiagoa dute orain Eliz lanean: katekesian, liturgian, organizazioan; «martiriak» eta «pertsegituak» ugalduta egin dira.

Baina guzti hau ez da liskar, tiradura eta inoiz etenik gabe gertatu. Marxismoaren beldurra, arazo teologikoak, apaizgoaren eta jerarkiaren irudiari buruzko arazoak, zenbait apezpikuren herriarengandik urruntzeak, elizaren demokratizapena, etab. izan ziren hainbat talde, teologo, apaiz eta kristau lider apezpikuekin muturka jartzera eramán zituztenak.

Hierarkiaren sail baten gogortzearekin batera gertatu zen, «Seguritate Nazionalaren» ideologiaz eta estrategiaz, Hegoamerikako estaturik haundienak (Brasil, Txile, Argentina, Uruguay) eskubiko diktadura bilakatzea.

Batzuen radikalismo eta desbideratze ideologikoarekin eta beste eskubikoen pertsekuzioekin, ikaratu egin zen Eliza ofiziala, hainbat tokitan. Berrikuntzarako eta gizarte aldaketarako joera alai eta bizkor hura moteldu egin zitzaion; edo fretoa bota zion. Apezpiku eta kristau «zuhurrago» bihurtu ziren. «Askapenaren Teologia» ez zen teoria teologiko arriskutsu eta eztabaidagarria bakarrik, delito politiko ere gerta zitekeen.

CELAMen batzorde eta karguen berritzeko ordua iritxi zenean, Medellin-go mugimenduaren bizitasuna frenatzeko jende modua aukeratu zuten. Idazkari bezala, hain eztabaidatua izan den Alfonso Lopez Trujillo, Medellin-go artzapezpikua jarri zuten.

Zuzendaritza berri honek ekin zion Puebla-ko konferentziaren prestaketari. Medellin-goaren aurkako erreakzioa zetorrela salatu zen. Ez zen horretarako arrazoirik falta.

3. — Erreakzioaren prestaketa?

Lopez Trujillo eta honen taldea bekoz eta deskonfiantzaz onartu zituztenak ez zeudela hain oker Puebla-ko konferentziarako prestatu zuten kontsulta dokumentuan ikusi zen. 1977 urtearen abenduan zabaldu zuten, apezpiku guztien artean, eliz barruti eta kristau elkarte mailan azter zezaten. Protesta asko sortu zen, eta ez talde radikalizatuenen partetik bakarrik. Apezpiku talde osoek agertu zuten beren konformidaderik eza. Hala nola Brasil-go ipar eta erdi aldekoek, Panama, Costa Rica, Mexiko, eta Peru-koek.

Gauza askoren artean zera egozten zitzaion kontsulta dokumentuari: Latinoamerikako errealitatearen beltza zuritu nahia; eskubiko errejimenean ideologiaren onarpenean; diktadura militarreko fatalismoa; ikuspegi historikoaren falta; indigenen eta beltzen marjinazioaren isiltzea; sozialismoaren eta kapitalismoaren al-

ternatiba bezala «hirugarren bide» ezinezkoa proposatzearekin kapitalismo erreformatua baiezte; Elizaren eragin historikoa- ren ikuspegi triunfalista; Elizaren pertsekuzio berrien isiltzea; Askapenaren Teologiaren ukapena; Elizaren dotrina sozialaren sakralizazioa; Europa; kutsu gehiegia; formulazio retorikoa. Gauza asko, bada. Orduan sortu ziren slogan gogor haiek. «El documento de Puebla no es del pueblo» eta «Si el pueblo no está en Puebla, Puebla no llega al pueblo» etab.

Dokumentu txarraren alde ona horixe izan zen, jendea mugiaraztea, erreakzioaren arriskua garbi uztea. Protestaren haundiak eta zabalak behartu zituen CELAMen buruak, bigarren redakzioa arras hobetua egitera.

Horrekin ez ziren kezka, deskonfiantza eta beldurrak uxatu. Era batean edo bestean atzera joko ote zen susmoa zegoen bazterretan. Ez zen hori susmo gaiztoren asmaziorik. Pentsa Askapenaren Teologiaren jarraitzaile burutsu, serio eta sakonek ez zirela perito bezala hautatuak izan; eta, bide batez, hauen kontrako prentsa kanpaina gogorra eta masiboa egin zela.

Bien bitartean Paulo VIa gizarajotuta, eskastuta, hil egin zen. Eta atzetik joan zitzaion Juan Paulo Ia ere. Medellingo mugimenduaren kontrako erreakzioaren beldur, batzuek Puebla-ko konferentzia urte pare bat atzeratzea pentsatu zuten. Baina Juan Paulo IIak aurrera! esan zuen.

4. — Juan Pablo Ila Mexiko-n

78ko urrian egitekoa zen konferentzia 79ko otsailera atzeratu zenean, eta Aita Saindua bera joango zela jakin zenean, bi gauza ziren Puebla-ko ekintza osoa zalantza-balantzaz jartzen zutenak: 1) Aita Saindu poloniar honek, hain nortasun eta erabakimen haundiko gizonak, zein eskuhartze izango zuen Puebla-n? Hamar urteren buruan sortutako inizatiba, saio teologiko, berrikuntza eta ahaleginak kolpe batez desegino al zituen? Puebla-k izango al zuen askatasunik aski lanerako? Edota 1960ko urtarilean Erromako Sinodoarekin egin zen bezala eta Kontzilioa- rekin egin nahi izan zen bezala dena aurrez erabakita eramango zen? Gauza ezaguna da Erromako sinodo horrek ez zuela inolako eraginik izan, baina Kontzilioa nahi zuen bezala bideratzerik ez zuela izan Batikano-ko kuriak. 2) Zertara dator Puebla? Medellin ukatzera?

Joan zen, bada, Aita Saindua Puebla-ra eta bota zuen bere

diskurtsoa. Luzea, trinkoa eta ñabardudaz betea. Eta kontrako erreakzioak piztu zituen.

Batzuek Askapenaren Teologiaren ukazioa eta kondena ikusi zuten. Hala erabaki zuten presaka batean *The New York Times* eta *The Times* egunkariak. Berdin erabaki zuen Euskal Herriko Elizaren jipoiemaile zorrotza bihurtu den Madrilgo *El País* egunkari hutsezinak, otsailaren bateko editorialean.

«En el discurso inaugural de la Conferencia episcopal de Puebla, pronunciado por Juan Pablo II, el tema central no ha sido el de ese Cristo liberador de la injusticia, sino, por el contrario, el de las desviaciones doctrinales y pastorales de esa teología de la liberación, y éstas han sido condenadas con un tal énfasis y tan sin la debida comprensión para la situación de terrible injusticia del continente, que cualesquiera que sean ahora las matizaciones que puedan hacerse parece que el principio mismo del cristianismo, incompatible con las injusticias y promotor de justicia, y el de Cristo liberador es el que ha sido liquidado».

Eta aurrerago:

«Pero ¿ha ido Juan Pablo II a México a inaugurar una exposición de crisantemos, como suele decirse, y a ver bailar el folklore azteca o más bien a dar una respuesta de la Iglesia católica al inmenso desafío de un continente donde las gentes mueren de hambre?».

Diskurtso horrek, ordea, bestelako interpretaziorik ere amestitzen du nire ustez. Askapenaren Teologiaren eskemarik erabili ez arren, hitzaldiaren hirugarren zati osoa justiziaren aldeko borrokaren eskabide beroa da, injustizia askoren salaketa. Jabego pribatuaren gain hipoteka soziala dagoela dio. Behin eta berriro esaten da Jesukristorena, askapen osoa, «integrala» dela.

Zentzu horretan interpretatu zuen, bat aipatzeagatik, *The Washington Post* egunkariak. Irakurketa positibo honen alde agertu ziren, Puebla-ra ofizialki ametitu ez, baina apezpiku batzuek beren kontseilari partikular bezala eraman zituzten Askapenaren Teologiako pentsalari haundienak. Horregatik *Comunidades Cristianas Populares* aldizkaria *El País*-en editorialearekin identifikatzen denean, azkarregi ez ote den ibili pentsatze-koa da.

Hala ere *El Paísekin* galde daiteke zergatik Aita Sainduak ez zuen aipatu Elizaren pertsekuzioa: bahiketak, torturak, gartzelak, hilketak, atzerriratzeak.

Puebla-ko apezpikurik aurrelarienak ere Aita Sainduaren hitzek

bideak irekita eta zabalik uzten zituztela ulertu zuten. Eta horretaz dudarik inori gelditu bazitzaion, CELAM-en buruak, Lorscheider kardenalak, egin zuen hitzaldiak uxatu zizkion.

5. — Biltzarrearen lanak

CELAM-en idazkariak ongi eta zehatz antolatuta zeukan Konferentzia. Honen lehen eginkizuna izan zen bere burujabetza gordetzea. Horixe nahi zuen bai gaien hautaketarako, bai hauen azterketarako. Garrantzizkoa izan zen, baita, «Comisión de Articulación y Empalme» zeritzana, alegia, batzorde guztien lanak batzeko eta koordinatzeko taldea, presidentziak hautatu beharrean, denen artean izendatzea lortzea. Brasilgo apezpikuak izan ziren askatasun honen alde gehien lehiatu zirenak.

Urrats hauei esker eta Puebla-ko ateetatik kanpora gelditu zen Teologo taldearen lankidetzaz extraofizialari esker, uste zitekeen baino itzaropen gehiagoz begiratzen hasi ziren lehenago kopeta zimurtzen zutenak ere.

Lopez Trujillo-ren kaskagorkeriak bere gerra partikularra egin ahal izan zuen. Zazpi kazetariri Puebla-rako karneta ukatu zitzaion. Hauen artean *Ecclesia*-ko Saturnino Rodríguez-i eta *Vida Nueva*-ko Teófilo Cabestrero-ri. Bi berriemaileon kritikak eta eritziak ez zitzaizkion nonbait gustatu, eta «objetibitate eta seriotasun faltagatik» kanpoan utzi zituen beste bostekin.

López Trujillo jauna beste «affaire» itsusi batetan ere agertu zen. Hilabete batzuei aurretik Luciano Cabral Duarte apezpiku brasildarrari eginiko gutun pribatua argitaratu eman zuen *Uno más uno* egunkari mexikanoak Konferentziaren lehen egunetan, otsailaren 1ean. Gutun honetan ez du oso toki onean jarzen Pironio kardenala. Baina batez ere Leonardo Boff, frantzizkotar teologo brasildarrari erasotzen dio. Gainera CLAR deritzan Latinoamerikako erlijiosoen organismoari ekiten dio, eta apezpiku batzuen hautaketarako azpijoku eta eritziak agertzen. Gutunaren kaleratzea Trujillo beraren errua izan omen zen. El-karriketa egitera etorri zitzaion kazetari bati prestatu zion casettean grabatua omen zeukan gutun hori beste batzuekin batera...

Batzarrean eritzi desberdinak daude. Salbuespenak salbu, irekiagoak dira Brasil, Peru, Txile, Ekuador, Panama eta Zentroamerikako ordezkariak. Itxiagoak, Argentina, Kolonbia, Benezuela,

eta Uruguay-koak. Helder Camara, Proaño, Candido Padin eta antzekoen ondoan daude Primatesta, Henríquez eta Aparicio. Azkeneko hau San Salvador-ko konferentzia episkopalaren buru da. Eta ez zen bere teatrotxoak egin gabe geratu. Konferentziaren azken egunean, goizeko gorespenetako hitzaldian, ikaragarritzko sermoi apokaliptikoa bota omen zuen, askapenaren teologoak, Medellin-go mugimenduko zenbait jarraitzaile, apaiz, erlijioso eta sekular, marxistatzat, iraultzailetzat eta biolentziaren suemaitetzat salatuz. Protesta gisa, bost gotzaiek altxa eta hanka egin zuten elizatik. Tirandurarik izan zenik ezin uka. Puebla-ko dokumentuan espreski sarri samar aitortzen da Latinoamerikako Elizan dagoen tentsioa eta eztabaida.

Konferentziak gogor egin zuen lan. 21 batzordetan banatuta aurrena, batzarre orokorretan gero. Konferentziaren aurreko bi redakzioez gain, beste hiru egin ziren. Lehenengoa lur jota gelditzeko modukoa omen zen. Txarra. Zuzenketa eta eztabaida askoren ondoren otsailaren 13an onartu zen Puebla-ko dokumentua. Textuak ez zuten ofizialtasunik Aita Sainduak onartu bitartean. Juan Paulo IIak erredakzio maila hutseko zuzenketa batzuren ondoan martxoaren 23an izenpetu zuen, ofizialtasun osoa emanaz.

Puebla ez zela anti-Medellin izango konturatu zenean, esku-biko prentsak berriz asi zuen bere gerra. CELAM-eko marxista sotadunei eta komunista disfrazatu denei beren mozorroa kendu nahi zien. Irratiz, egunkariz eta aldizkari dotoretan eginko salaketa horietan bereziki Askapenaren teologoak jo nahi zituzten.

Hara giro honen adibidetxoak. Enpresarioen koordinakuntzako kontseiluak prentsa aurrekoa prestatu zuen Puebla-n, Hostal de Velasco, XVIII mendeko etxe bikainean. Han bildu ziren injeniero, enpresario, beren emazte dotore eta alaba pinpirin eta guzti. Sinistu ezinekoak esan zituzten. Aita Sainduaren bedainkapena lagun —honek Askapenaren teologoak garbi kondenatu omen zituen— marxista eta iraultzaile guztien ehizean aritu ziren. Harrapatutako mamu horietan ezkututzen ziren Satanasen seme galtzagorri komunistak hauk ziren: Arns, Proaño, Padin, Landazuri etab... Biharamonean, *La voz de Puebla* egunkariak izenburu hau jarri zion prentsa aurreko bildumari: «*Daña la Empresa Privada la Teología de la Liberación*». Eta seguruenik arrazoiz zuen...

6. — Puebla-ko dokumentua

Puebla-ko lanen gai nagusia hau zen: «Ebanjelizaketa Latinoamerikaren orain eta geroan». Hain gai zabalari buruz derri-gorrezkoak dira eritzi desberdinak. Aurrera joko bazen elkarri amore eman behar. Kontsensusa.

232 folio, 8.000 eta piko hitz dituen dokumentuan bat etortzea ezinezkoa da. Gehienak gustora samar gelditu ziren. Ivo Lorscheider —kardenalaren lehengusua— konforme dago %90; Proaño, %60; Padin, %80. Eskubi muturreko Primatesta, Brandao, Aparicio eta konpainia berdintsu mintzatuko lirateke, bestelako arrazoirengatik bada ere.

Askapenaren teologoen, baztertuta gelditu zirenek ere, positiboki epaitu dute dokumentua. Optimista agertu dira Leonardo Boff, Segundo Galilea, Jon Sobrino, Sergio Torres, Javier Jiménez. Bidezkoa da, ordea, erabat konforme ez egotea. Baten eritzia jasotzekotan, Boff-ena:

«Si Medellín fue el bautismo de nuestra Iglesia consagrada a los pobres, a su organización en comunidades de base y a su liberación, creo que Puebla ha sido la confirmación. Los temas básicos han recibido un tratamiento aceptable, como un análisis más estructural de la realidad, como un sistema y no como un conglomerado de hechos sin conexión entre ellos, la temática de las comunidades de base, la opción preferencial por los pobres, y el compromiso con la defensa de la dignidad humana?».

Boff berak zioen bezala, dokumentu honen baliorik haundiena ez dago bere kapituluetan, Latinoamerikako lau sahitsetan haren prestaketak sortu duen pentsaketa, ahalegin eta animikan baino.

Praxi horren arabera, kontrako ulerpenak izango ditu dokumentuak. Praxia izango da textu horretako baiezen, ukazio, errepikatze, isilune, ñabardura, errezelo eta esperantza guztien epailea.

Puebla-ko dokumentuaren balorapen orokorrik egiteko asmorik gabe, eta garrantzizkoenak direla esan gabe ere, handik eta hemendik azpimarkatu diren gai batzu aipatu nahi ditut hemen.

a) Latinoamerikako herriaren eta Elizaren egoera

Lehenengoa da askorentzat, Latinoamerikako errealitate beltzaren analisi zorrotza alegia, dokumentuaren zatirik bikainena. Kapituluaren izpiritua zein den pasarte honek adierazten du:

«Desde el seno de los diversos países que componen América Latina, está subiendo hasta el cielo un clamor cada vez más tumultuoso e impresionante. Es el grito de un pueblo que sufre y que demanda justicia, libertad, respeto a los derechos fundamentales del hombre y de los pueblos.

La Conferencia de Medellín apuntaba ya, hace poco más de diez años, la comprobación de este hecho, con estas palabras: «Un sordo clamor brota de millones de hombres, pidiendo a sus pastores una liberación que no les llega de ninguna parte».

El clamor pudo haber parecido sordo en ese entonces. Ahora es claro, creciente, impetuoso y, en ocasiones, amenazante» (n. 49).

Egoera samurtu orde, gaiztotuz doa dokumentuan sarri esaten denez. Hona datu batzu, Banko mundialak emandakoak: 280 milioi gizonetatik 120 (%43), miseria gorrian («pobreza aguda») bizi dira. 150 milioi ez du edateko urik isurgin-bide sarerik eta elektra indarrik. 100 milioi analfabeto dira. Ehunetik bat eta erdik amaitzen ditu bigarren mailako ikasketak. 1978an milioi bat haur hil dira behar bezalako jateko eta bizinguruaren faltaz.

Latinoamerikan eskulanak, Ipar Amerikan kostatzen denaren %10 bakarrik balio du. Inbertitzen duten dolare bakoitzeko zazpitik hamalaura eramaten dute multinazionalak. Gainera egoera politikoa zitaldu egin da. *Amnesty International*-ek ateratako kontutan, CELAMI ofizialki jakin arazi zioenez, 17.000 preso politiko daude gartzelatan pilatuak; eta 30.000 dira desagertutzat jotzen direnak. Atzerriratuak, zenbat ote dira? Espainiara etorritakoak bakarrik 200.000 ba omen dira.

Puebla-k ondo aztertu ditu neokolonialismoak Latinoamerikari ezarri eta lepoa estutzen dion kate ekonomiko, teknologiko, sozial eta politikoaren izaera estrukturala. Alabaina argiago salatzea nahiko zukeenik ez da falta.

b) Pobreen aldeko aukera hoberitzia

Errealitate horren danbatekoa izan zen Eliza pobreen aldeko aukera egitera Medellín-en eraman zuena. Medellín-go izpiritua Puebla-n gartzelatuko ote zuten beldur zirenek pozaren pozez hartu zuten, «Opción preferencial por los pobres» zeritzan dokumentuaren zatia. Nazaretoko Haren antzera Elizak ere zergatik pobreenekin batu behar duen, eta zertarako egin behar duen hori esaten da. Pobreak zeintzu diren izen eta guzti dio: indigenak, beltzak, laborariak, langileak, hiri haundien hauzoetara

bizimodu hobe baten ametsez pilatu diren marjinatuak, eta batez ere talde guzti hauen arteko emakumeak.

Elizak hauen ebanjelizaketari eta miseria horren kontrako borrokari lehentasuna ematen dio. Miseria Ebanjelioaren aurka-ko bezala kondenatzen du; pobrezia sortzen duten mekanismoak ezagutu eta salatzen konprometitzen da; beste elizetako eta taldeetakoekin borroka honetan kolaboratzera; langileen esku-bideak defenditzera: kultura indigenak errespetatzera.

Hau dena praxian jartzen hasi orduko etorriko zaio egurra gainera. Dagoeneko etorri zaion bezala.

d) «Martiri» berriak

Eta harritzekoa horixe da. Pobreen aldeko aukera hoberitzi horren bidetik gehien arriskatu dutenak gehiago ez baloratzea. Milaka dira ondorio latzak jasan dituztenak. Azken hamar urte hauetan, Medellin-dik Puebla-ra bidean, apaizetatik bakarrik 800-dik gora izan dira atzerriratuak, torturatuak, gartzelatuak, hilak.

Dokumentuak bi hiru aldiz aipatzen du pertsekuzio hori. Baina balorapen teologiko sendoagoa eta garrantzi gehiago ematea eskatzen zen alde askotatik. Arazo hau Puebla-rako prestatu zen lehen Kontsulta-dokumentuaren kritiketan agertu zen. Baina Aita Sainduak ez zuen garbiegi hitzegin honetaz; eta Puebla erdi isilik gelditu da, hainbat eskabideri entzungor eginez. Hutsune honek zer esan nahi du? Martirio bideari beldur diola? Agintariak ez dituela haserretu nahi? «Martirien» hainbat ekin-tzetan anbiguotasunik ez dela falta?

e) Eliza sistema eta ideologiaren gainetik?

Aspalditik dator argibide teoriko eta praktiko nahikorik oraindik ez duen arazo hau. Puebla-tik ere ezin zitekeen gehiago espero.

Puebla-ko dokumentuak maiz salatzen du injustiziazko egoerari, jarri nahi zaizkion alternatiben gezurra eta lilura. Alternatiba ez da kontsumismoa, materialismoa, ateismoa. Nahiko analisi finak dira, ideologia eta sistema politikoei egin dizkienak. Beharbada «seguritate nazionalako errejimenek» kapitalismo inperialistarekin dituzten harremanak ez dira ematen. Honek haiekin zerikusirik ez ote duen inpresioa ematen da, ideologiak hiritan banatzerakoan: liberalismoa, komunismo marxista eta «Seguritate Nazionalaren doktrina».

Baina Ebanjelioaren izpirituak eraginda kritika horiek egi-

ten dituela dioenean, eta sistema guztien gainerik egon nahi duela eta bere altxor propioetik ateratako inolako alternatibarik ez diola inori ezarri nahi, eta «libre gelditu nahi duela elkarren kontrako sistemen aurrean, gizonaren aldeko aukera soilik egiteko» (n. 403) aitortzen duenean, *de facto* non kokatzen da Eliza? «Ez Ebanjelioa ez handik datorren doktrina edo Irakaspen soziala dira ideologiarik» deklaritzen du Puebla-k (n. 400). Nola esan dezake Doktrina Sozialaren baitan dauden gizarte modelu, hautapen politiko, balorapen etiko, kontseilu praktiko Izipirituaren eta Ebanjelioaren fruitu huts direnik, eta aitortzen diren edo ez diren interes eta ideologiaren kutsurik ez duenik?

f) Oinarrizko kristau elkarteak

Dokumentuaren aztertzaileek aho batez diote Puebla-ko Konferentziaren ondorioz interesgarrietakoa Oinarrizko komunitateen onarpena izan dela. Dokumentuan «Comunidades Eclesiales de Base» eta «Comunidades de Base» deitzen zaie. Gure artean, berriz, «Comunidades Cristianas de Base» bezala dira ezagunagoak.

Puebla-ko dokumentuak laudorioz eta irripartsu begiratzen du fenomeno hau. Elkarte hauen ugaltzea eta indarra «itxaropen eta alaitasun motibo» da. Fenomenoaren garrantziaz jabetu daiteke, Brasil-en bakarrik 150.000 Oinarrizko Komunitate ba-daudela kontu eginez gero.

Bizitasuna, herriaren ezaguketa hurbilekoa, fede sakontasuna eta heldutasuna, lider erlijioso eta katekista bokazioak, pobreekiko kidetasuna, zapalketaren kontrako borrokarako sua ematen dio Elizari Oinarrizko Elkarte hauen fenomenoak. Elizaren Elkarte osoarengandik eten eta ghetto radikalizatu eta ideologizatu marjinatu bihurtzeko arriskuak salatuz bada ere, Puebla-k oinarrizko komunitateei eman dien oneritzia eragin haundikoa gertatuko da Latinoamerikan.

7. — Medellin-go apustua, Puebla-koa

Hitzak hitz eta teoriak teoria, praxian jokatu da Puebla-ren etorkizuna. Latinoamerikako errealitatearen erronka garrantzari erantzunez, Medellin-en hasi zuen apustua Elizak. Atsedendia eginez orduan ekindako lanari indar berria eman nahi izan dio. Batzuek uste eta nahi zuten, apustu horretan ausart eta bular-tuak jokatzeko ari zirenak deskalifikatuta geldituko zirela. Baina

ez zaie konfiantzarik kendu. Orain ikusiko da apustua bideratzeko emandako kontsignak zuzenak ala okerrak izan diren. Gogorra izan da orain arteko jokia. Asko dira hautsitako hankak eta zartatutako eskuak. Azken hamar urteetan bakarrik 20.000 bat apaizek utzi omen du apaizgoa. Bostetik bik utzi du, beraz. Odol hustutze haundiegia agian. CELAM-en zuzendaritzak ez dakit hauzia erreztuko duen. Martxoan Caracas-en egin zen bileran Alfonso Lopez Trujillo CELAM-en presidentetzat aukeratu zuten lau urtetarako. Gauza jakina da asko zirela gizon hori botilero bezala nahi ez zutenak.

8. — Eliza Puebla-ra begira

Europako teologoak eta hauen Elizetako esperentziak izan ziren Batikano bigarrenaren bultzagile. Ordutik Alemaniara, Frantziara, Holandara begira ari gara. Europako Elizen bizitzari eta teologiari ikaragarri zor diela Eliza osoak batere ukatu gabe, honez gero beste nonbaitera begiak zuzentzeko ordua etorri ote den nago.

Ikusirik Europako Elizen gainbeherakada, gure Eliz instituzioen pisua eta kristau taldeen inizatiba berrien eskasia batetik, eta Latinoamerikako Elizen gaztetasuna, haien sormenaren freskotasuna teologian eta pastoraltzan, haien pertsekuzioak eta fede martiriala bestetik, Elizaren zentrua Europatik Latinoameriketara joan ote den susmoa sortzen zaio bati. Hango berrien, esperentzien zain adi adi egon beharko dugu aurrerantzean.

9. — Puebla-tik Euskal Herrira

Puebla-ko esperentzia jarraitu ondoren, etxekoa gogoratzen zait. Eta galdetuko nuke Euskal Herriko errealitateak ez ote duen berezitasunik aski gaur, nahiz Frantziakoarekin eta Espainiakoarekin konparatuz nahiz orain arteko historiara begiratu, planteamendu berri eta sakon bat egiteko ordua etorri zaiola Euskal Elizari pentsatzeko. Ez ote zaio gero Euskal Herriko Elizari apustu historiko bat egiteko ordua heldu? Atzokoaz oroitu, gaurkoaz jabetu eta biharrari aurea hartzeko ordua. Bere historiaren azterketa objetiboa egin, Euskal Herriari egin dion on eta kaltea baloratu; egindako okerragatik, eta batez ere egin ez duen onagatik samindu. Nik dakidala ez du horrelakorik sekula

egin euskal Elizak. Bigarren urratsa litzateke gaurko Euskal Herriaren eta Elizaren poz eta saminak (sozialak, politikoak, kulturalak eta erlijiosoak) ezagutzea eta maitatzea. Horrela etorkizunerako dinamika eta abiada berria hartzeko gauza izango litzateke, Jesukristoren mezuak euskal gizonari eta Euskal Herriari zerbait esan dezaion.

M. P.